

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Kolek (štampelj) znesle vselej 30 kr.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 163.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Zbor katoličanov na Dunaju.

Na sv. Jožefa večer so bili dunajski katoličani napravili zbor, h kateremu so bili povabili enakomiselne iz vseh avstrijskih dežel. Zbralo se jih je bilo okoli 5000 obojnega spola in raznih stanov, tako da je v tem zboru bila zastopana cela katoliška Avstrija. Liberalci bi bili radi videli, da bi bila vlada prepovedala zborovanje, češ, da govorniki bodo govorili v jezikih, c. komisarju neumevnih. Pa vlada tega ni storila. Tudi to jih hudo peče, da je iz vsih krajev prišlo toliko pozdravljajočih telegramov, veliko več, kakor jih je dobil državni zbor za svoje verske postave, in ker družega ne vedó, trdijo, da so ti le telegrame naročili. Tudi to jim ni prav, da se je zborovanja vdeležilo toliko najimenitnejšega plemstva, ker zdaj ne morejo reči, da je bilo prišlo le nekaj neznanega in prav navadnega ljudstva. Govorilo se je veliko v raznih jezikih; med nemškimi govorniki sta se posebno odlikovala mlada kneza Alfred in Alojz Lichtenstein, o katerih se sme reči, da bosta še veliko važnost imela.

Slovence je zastopal grof Barbo, ki je govoril tako-le:

(Nemško.) „Med mnogimi avstrijskimi ljudstvi je okoli poldrugi milijon Slovencev, ki prebivajo v jugozahodu cesarstva na Koroškem, Kranjskem, Primorskem in Štajarskem.“

„Slovenci so zunaj prav majhnega števila v Železni in Zaladski županiji na Ogrskem vsi katoliške vere, ter so bili več vekov izpostavljeni prvim najhujim turškim napadom, kjer so z bližnjimi narodi branili krščanstvo.“

„Vedno v vojskovanju za sveto vero, za

dednega deželnega oblastnika, in za svoj dom so vselej napisovali na svojo zastavo: Vse za vero, cesarja in domovino!“

„Ker imam to čast, da smem v tem slavnem zboru, ki je zbor katoličanov, govoriti, se nadejam, ker slavnemu zboru pozdravljenje v imenu katoliških Slovencev izrečem, da bo prav vsem, ako o geslu Slovencev nadalje v slovenščini govorim, toliko bolj, ker mi je beseda večega dela častitih deležnikov tega slavnega zbora neznana, in pa, da bodo vsi častiti deležniki tega slavnega zbora gotovo sprejeli pomen tega gesla, ker avstrijski katoličani gotovo vsi vse darujejo za sveto vero, za cesarja in za domovino.“

Nadaljeval je slovensko:

Slavna skupščina!

Staro slovensko geslo: „Vse za vero, cesarja in domovino“ bilo je od nekdaj vodilo vrljih Slovencev, pod to zastavo so se borili o borbah na dušnem in bojnem polju. Marsikteri junaški sin naše domovine je že do smrti zadel od kroglice ali meča sovražnika, umirajoč izdihnil svojo pošteno dušo z besedami: „Za vero, cesarja, domovino!“

Ko je naš presvitli cesar visokodušno oznanil po oktoberski diplomii vsim svojim narodom vrnitev do starih deželnih pravic in so se začele parlamentarne borbe, so Slovenci se pod staro blago zastavo zbirali, in pod tem geslom volili svoje poslance v deželne zbore, zagotovljeni, da:

Kdor na temelju svete vere stoji,
Nikdar se ne pogubi.

In kdor obljubi se tega gesla držati, ta je zaupanja vreden mož in vrl zastopnik na-

roda. Nasprotniki svete vere in naroda prestrašeni kmalo zapazijo, da jim ni nade po deželi in v mestih ne enega kraja si pridobiti, ako ne morejo odstraniti prve točke starega gesla, so si prizadevali na vsak način to točko ovreči, računajoči, ako je vera odstranjena, kmalo bodo Slovenci uklonjeni pod jarm lažnjivega liberalizma in vsega svobodnega gibanja je konec.

Resnična svoboda le izvira iz temelja sv. katoliške vere! Žali Bog! da so se tudi med Slovenci našli nekteri odpadenci. — Vse vzroke tega razlagati v tej slavni skupščini, je predolgo, in tukaj nepripravno, — jaz jih nočem vseh naštevati; toliko smem izreči, da nobeden ni odpadel od naroda, ki ni pred odpadel od sv. vere! — In ako se še predrzne imenovati se katoličana, hinavec in lažnjivec je, — njegovo življenje in postopanje spričuje zoper njega! To je pa gotovo, da nobeden ni odpadel od naroda, kdor si je vero ohranil.

Tako imenovani „mladoslovenci“ so nasproti neomiadežani starodavni zastavi tudi drugo novo zastavo razgrnili pod geslom: „Za omiko in svobodo!“ — To so resnično lepe besede, pa nič družega kakor besede, omika in svoboda ste rastlini, ki — ako nimate korenin v zdravi zemlji na temelju sv. vere — le hirate ali še celo strupeni sad rodite. Kaj je omika brez vere, to se v kratkem dokaže s tem, da omikan modrijan brez vere se vzdigne tako visoko, da si na zadnje še za čast šteje, da se sme imenovati vnuka opice; in svoboda brez vere je kmalo karikatura svobode — razuzdanost. — Ali je to svoboda, ktera se je na Francozkem pokazala, ko so v imenu svo-

Podlistek.

Zgodovinar dr. Aleksander Jurij Suppan.

(Konec.)

8. Da med to cerkveno in španjsko inkvizicijo je ta silni razloček, da španjska ni bila cerkvena, ampak po svoji začetni ustanovitvi, po svojem namenu in po vsi svoji uravnavi le kraljeva ali državna sodnija, ktera ni imela samo opraviti s krivoverci, ampak tudi z roparji, morivci, prešestniki in drugimi hudodelniki.

9. Da papež Sikst IV. se je dolgo upiral tej kraljevi inkviziciji tako, da je prišlo do očitne razprtije med njim in med kraljem Ferdinandom; in ko je nazadnje Sikst nekoliko odjenjal, je on — ravno nasproti temu, kar naš učeni zgodovinar bléde — vso svojo skrb in oblast obračal na to, da je odpravil neodvisnost inkvizicijskih sodnikov ko kraljevih vradnikov od cerkvene oblasti v verskih zadevah.

In ravno takemu upljivu Siksta in njegovih naslednikov gre hvala, da španjska inkvizicija je bila po vsi svoji sodnijski vravnavi obtoženim v prid tako izvrstno urejena, da v marsikteri zadevi bi lahko služila v izgled ne samo poznejšim, ampak celó tudi sodnijam naše novejšé dóbe. Bilo je, kolikor se dá po človeški previdnosti doseči, gledé preiskavanja, dokazavanja hudodelstva in branitve obtoženecv vse tako skrbno urejeno, da se ni lahko komu godila krivica, in nikakor ni bilo v isti dóbi strašne inkvizicije treba stoterim in stoterim državljanom brez sodnijske preiskave, brez sodnijske razsodbe zapustiti dom, prijatelje in stariše, in bežati v tuji svet v pregnanstvo, kakor smo to doživeli v dnevih naše neizmerno silne kulture in humanitete in vrh tega še od strani države, ki se kaj ponosno imenuje „Das Reich der Gottesfurcht und frommen Sitte“, in v ktero kakor v svoj eldorado, kakor v svojo obljubljeno deželo naši ljubeznjivi liberalci tako mило svoje poželjive oči obračajo.

10. Da v luči prave zgodovinske znanosti je tako zvani „Auto da fe“ le še strašilo za

bodi si male ali velike otroke ali prav za prav gimpelne. Soditi po tem, kar „Tagblatt“ o govoru našega zgodovinarja poroča, si zlasti po romanah izobraženo poslušalstvo kakega „Auto da fe“ skoraj ne more drugače predstavljati pred oči, kakor ko gorečo grmado, okoli ktere so zbrani dominikanci in Španjci ko divji kanibali svoje oči in ušesa pasli pri stokanju in cviljenju nesrečnih, ki so na grmadi goreli. Zgodovinska resnica pa je, da pri „Auto da fe“ večidel ni nič družega gorelo, kakor sveče v rokah spokorjenih spreobrnjencev, zgodovinska resnica je, da ti autos da fé so služili v to, da se je zatoženec slovesno ali ko nedolžen razglasil, ali pa ko spokorjen z Bogom in z ljudmi spravil, ali da se mu je pokora naložila; od tod tudi ime: auto da fé = actus fidei = versko djanje. Zato je pa tudi španjsko ljudstvo té autos da fé imelo ko slovesno skazovanje ne sodnijske strogosti, ampak sodnijske milosti. Spričuje to sam Llorent kar naravnost, in popisuje marsiktere autos da fé, tako n. pr. štiri 1486 l. — tedaj še o času strašnega Torkvemade — v mestu Toletu, pri katerih ni bilo vsih skupaj nič manj ko 3350 zatožencev,

bode Boga odstranili — in v imenu svobode tisuče in tisuče pomorili, pohištva, cerkve, še celo mesta požigali?

Sad mladoslovenskega gesla se je pred kratkim pokazal prav strupen; tukaj ni kraj, da bi na tanko vse razodeval, kakor so ti, kateri so „slogo“ vpili, neslogo trosili po deželi, akoravno vsacega vrliga Slovenca srce čez to nadlogo boleti mora.

Ker je le kratek čas odločen mojemu govoru, hitim proti koncu. V imenu vrlih Slovencev pozdravim slavno skupščino katoliških družeb, zagotovljen, da katoliški Slovenci bodo vselej zedinjeni z vsim katoliškim narodom naše skupne domovine varovali ko zvesti sinovi sv. katoliške cerkve in slovenskega naroda svojo od vrljih starišev sprejeto svetinjo, in jo tudi ohranili neomadežano na veke, da bodo besede pesnika od roda do roda resnične, ki poje:

Hrast se omaja in hrib,
Zvestoba Slovencev ne gane!

Sklenil je zopet nemško:

„Konečno naj prečastiti skupščini izrečem, da bodo katoliški Slovenci po izgledu svojih prededov zedinjeni s katoličani drugih narodov zvesto potegovali se za dragoceni zaklad sv. vere, naj po božji volji pridejo še tako hude stiske, ktere pretijo avstrijskim katoličanom, in da bodo zvesto držali se namestnika Jezusovega na zemlji, sv. očeta, pod geslom: Vse za vero, dom, cesarja!“

Gromovita pohvala je po končanem govoru donela govorniku od vseh strani. Grof Hohenwart, kakor se nam iz Dunaja piše, se zbora ni vdeležil, ker se je hotel ogniti vsakake demonstracije, ktera gotovo ne bi bila izostala, ako bi bil slavni mož v zboru se pokazal. Nasprotniki bi vsled tega gotovo kričali, da je demonstracij želen, in skušali očrniti ga pri cesarjevem dvoru, kjer zmerom še veliko velja. Če nam bode prostor dopuščal, bomo o tem zboru še enkrat spregovorili.

Avstrijsko cesarstvo.

Iz Ljubljane, 25. marca. Iz seje deželnega odbora 23. marca. V podporo posestnikom na Dolenjskem, ki so bili po strašni toči in nevihti 19. jul. l. 1873 najhuje zadeti, je deželni odbor dovolil 6000 gl. iz deželnega zaklada, in sicer na podlagi natančnih pozvedeb za razdelitev: v občini sv. Petra pri No-

in med vsemi temi ni bil — ne eden k smrti obsojen. In pri vsem tem ima naš zgodovinar, da se njegovega izraza poslužimo, „die Stirne“, ne samo blésti, kakor je blédel, ampak tudi sklicevati se na Llorente-a! Ako mu je že Llorente veljavna avtoriteta, ali je mar pošteno, ogibati se ga v takih rečeh, ktere bi utegnile odvracati vodo od liberalnega mlina?

11. Da zastran števila po španjski inkviziciji k smrti obsojenih, katerih je bilo v 330 letih po Llorentu čez 30.000, Llorent silno pretirava, brez ozira na to, da k vsem k smrti obsojenim se morajo prištevati raznovrstni hudodelniki. Predaleč bi zašli, ako bi hoteli ta pretiravanja Llorentova natančno in zdatno dokazovati; naj nam zadosti v tej zadevi le omeniti, da od tistih 2000, kateri so bili po Llorentu l. 1481 v Sevili k smrti obsojeni, se jih mora odšteti nič manj kakor 1702, ker zgodovinsko gotovo je, da jih je bilo isto leto in v istem mestu samo 298 obsojenih; resnično in veljavno je tedaj in ostane spričevanje slovečega O Conella, kateri je, ne da bi bil mu kdaj ugovarjal kdo, v londonskem parlamentu javno izrekel, da pod kraljico Elizabeto

vem mestu 1555 gld., — v občini Mirna peč 1236 gld., — v občini Prečna 200 gld., — v občini Brasnice 500 gld., — v občini Trebanški 784 gld., — v občini Dobrnjak 627 gld., — in v občini Šentjernejski 1098 gld. — Da se bodo te podpore razdelile med najbolj potrebne, bodo se sklicali za vsako občino zaupni možje, ki bodo z županom in dotičnim župnikom določili, v kateri meri naj se imenovanim občinam dovoljene podpore med posameznike razdelé. — Ker je čas setve pred durmi, deželni odbor ni dalje odlašal, iz deželnega okraja kmetovalcem podpore kar največ je mogel. Zdatnejša pomoč, pravijo „Novice“ 25. t. m., jim dojde iz državnega zaklada. V obravnavi o državnih dohodkih in stroških za l. 1874 je namreč prišla na vrsto tudi razprava o podpori našim Dolenjcem, ki so lani po toči strašno škodo trpeli in zaradi katerih sta se deželna vlada in deželni zbor kranjski obrnila do ministerstva za pomoč iz državne blagajnice. Ministerstvo je nasvetovalo, naj se jim dá 20.000 gld. podpore; poslanec Pfeiffer pa je stavil predlog, naj se jim dá 30.000 gld. Prava komedija pa je bila ta reč; poslanec Pfeiffer je prišel do tega predloga kakor Poncij v „kredo“. „Tagblatt“ namreč piše: Ustavovorni poslanci so predlog, naj se 20.000 gld. povikša na 30.000 gld., nalašč prepustili mladoslovencem in jim dotične date izročili, rekši, da oni bodo samo le podpirali predlog. Zraven tega so ustavovorni poslanci v klubu svojem in po družih potih se zagotovili večine v zbornici za ta predlog, kar so prav s tem dosegli, da so prvi nasvêt na videz (scheinbare Initiative) mladoslovencem prepustili — v darilo, da mladoslovinci so ustavoverci postali! No — to je zopet novo razjasnilo, kako mladoslovinci stojijo na Dunaji. Velika revščina naših Dolenjcev služi še za komedijo kliki centralistični.

Iz Šmarijske okolice na Dolenjskem, 22. m. (Izv. d.) A. P. Vsak narod zahteva svoje pravice. — Vsak stan, bodi si tak ali tak, se povikšuje v vrednostih in znanostih nad drugega, želeč si z omiko približati se bolj omikanim od njega. Vse pa se zida pri nas na Slovenskem na versko znanost, na vero samo. — Imel sem priložnost slišati „mladoslovenca“, ki je o slovenskem ljudstvu takole govoril: „Vsak narod, kateri hoče omikan postati, si vloži kamen, na ktere ga hoče zidati, in kamen, na ktere ga zida, je njegova vera. „Sam sem prepričan,“ pravi dalje, „da

jih je bilo na Angležkem zavoljo vere več k smrti obsojenih in trpinčenih, kakor ves tristoletni čas od strani španjske inkvizicije.

Tako znanost bi si po veljavnih virih moral pridobiti prof. dr. Al. Suppan, ako mu je bilo mar o verskem preganjanju govoriti in s svojim govorom odpreti vedam vrata v novo realno poslopje, ko vsaj nekoliko znanstveno izobražen zgodovinar, ne pa hujskati po liberalni šegi proti tisti cerkvi, ktera je dosihmal še mati njemu, večini njegovega poslušalstva in ubogim njegovim učencem na realki. Govoriti pa tako, kakor je v imenu znanosti on govoril, je tisto počenjanje, ktero Nemec imenuje „literarische Taschenspielererei“, ali pa primeroma tudi „literarische Falschmünzerei“. Nam pa, ko smo brali o tem govoru, o tem „Beitrag zur Aufklärung“, se je kar naravnost vsilovala v spomin izvrstna knjižica: „Die Presse. Ein Stück moderner Versimpelung“. Von Lukas. Regensburg. Pustet. 1867., ktero si za 1 gold. omisli lahko vsak, kteremu je mar prepričati se, po kakih potih in s kakim sredstvom se razširja kuga po liberalnem svetu.

ravno pri našem ljudstvu zmore največ podlaga sv. vere.“ Res, pri slovenskem ljudstvu je le edino pravo stališče: pravo poznanje sv. vere. Narod, prosti kmetiški stan, najde le v sv. veri poduka in željene resnice, toda se mu je jela kratiti z novimi verskimi postavami.

Ako si kdo s trudom pridobi zaklad, koliko ga ima rajši, kakor pa, če bi mu ga podaril kak prijatelj; ravno tako je s kmetiškim stanom in verskimi postavami. — Po dolgem boju, po dolgem sto- in stoletnem boju si je slovenski kmet pribojeval zlato svetinjo sv. vero. Zmirom kadar je nekda mogočni Turčin plenil po slovenski zemlji, zmirom bil je hrabri kmetiški stan prvi na nogah zoper silo mogočnega satana, zatirajevalca drage mu vere v edinega Boga. Kadar je le priložnost imel pokazati svojo hrabrost in junaško obnašanje svoje, vselej je prijel za orožje, bodi si v godnih ali negodnih okoliščinah, on je ko lev branil sveto mu vero zoper nje svoražnike. In zdaj? ah! da smo dočakali Bizmarkovo gospodarstvo tudi v naši miroljubni Avstriji! Zatrete hočejo sv. vero in njene služabnike, zatrete vse, kar cika na katoliško cerkev in njene naprave. Kam pa pridemo potem.

Kdor bo hotel hoditi po tej poti, mu bo kmalu zmanjkalo, stopinj, in v temoto se bo zvrnil, v prepad nevednosti. Med prostim ljudstvom nastale bodo zmešnjave, katerih zdaj ni, ko dobi ljudstvo mnogo dušne hrane od naših duhovnov; kdo jih bo poravnal? Morebiti novoérni patriotizem ali pa stvarniki verskih postav?

Smemo li tekoče stoletje zvati devetnajsto stoletje, stoletje prostosti, ko se duhovni gospodje in ž njimi vred prosti kmetiški stan kujejo v spono „devetega“ stoletja?

Naš kmetiški stan je preobložen že tako v vsakem oziru, da komaj nosi težko butaro, ktera mu je naložena. Imel je do sedaj le to polajšanje, da je imel na svoji strani dobro mu želeče prijatelje, — svoje duhovne pastirje. Kolikokrat sem ravno v naši šmarijski dekaniji videl veliko zadrego revežev. „Pojdi k dekanu, pojdi k duhovnim gospodom, gotovo dobiš pomoči,“ se mu je reklo. Revež ide in res, vsaki dobi toliko poduka, da mu je pomagano, ali pa še materialne podpore. To stori zapoved sv. vere in dobro srce. Če bi mu pa rekel: Idi k „mladoslovencem“, k vredništvu „Naroda“ ali pa k drugim gospodom, saj so dobrega srca, revež bi šel, ali kaj bi skupil? Plačaj goldinar ali dva za svét, znaš dobiti, kar želiš —! „Narod“, kateri hoče duhovne stisniti v kot, potrebuje sam svéta. In ta „Narod“ hoče izobraževati kmetiško ljudstvo z gromovito hvalo, ktero poje verskim postavam.

Radovedni smo, kak začetek bode z vpe-ljavo novih postav z ozirom na prosto ljudstvo. Nikakor drugačen ne, kakor propad, strašen propad mogočno se bliščeče avstrijske slave in nam toliko potrebnega miru. Odstranite duhovne, in žalibog, prepričali se boste sami, da ljudstva našega ne bote obrnili na pravo pot v življenji, omiki, blagostanji itd., temuč še odvrnili ga bote s prave poti v vsakem oziru.

Kje pa imamo kake može, na ktere bi stavili zaupanje svoje potem, ko bi se odstranili naši duhovniki? Morebiti novoérne gospode mladoslobodnjake? No potem bi bilo konec vseh, idej pri vsakem izobražencu, ko bi oni vodstvo kmetiškega stanu prevzeli.

Blagi Hohenwart! ko bi mogel predrugačiti žalostno stanje svojih rojakov! Poteguješ

se zvesto za svoje volilce kmetiškega stanu; ali kaj je glas vpijočega v Sahari? Dr. Razlag, ki je sam govoril zgoraj navedene besede, da ravno pri našem slov. kmetiškem rodu je podložni kamen sv. vera, izdaja samega sebe in in ves svoj narod.

Gotovo se ne vresničujejo v tem oziru sedanjega veka pesniške besede:

Slovenecem bode vreme se zvedrilo,
Milejše zvezde kakor zdaj sijale.

Oziraje se v preteklost mora vsakega rodoljuba zveseliti, ako razvidi, kako hitro smo napredovali, bodi si na literarnem ali na znanstvenem polju. In zdaj? zdaj pa smo pahnjeni za več sto letij nazaj.

Iz litijskega okraja, 22. marca. (Izv. dop.) Gospod okrajni glavar Schönwetter so poslali 3. nedeljo v postu žandarje na Savo, Vače in v Hotič. Prvi pot se temu nihče ni čudil, neka ženska je celo rekla, „da je prav gotovo mislila, da je žandar prišel iz pobožnosti.“ Ko pa 4. nedeljo 20. spet pridejo žandarji, so se ljudje že močno pogledovali, kaj to pomeni, posebno v mali fari Hotiču se jim to čudno dozdeva, ker so žandarji nenavadna prikazen. Toda ko je zjutraj pri oknih v cerkev gledal, se jim je le čudno zdelo, pa se nihče ni ganil, po tem pa odide proti Kresnicam. Ko pa popoldne zopet pride in s puško pri nekem oknu noter kuka, ga dva fanta zapodita in eden mu reče: ali si prišel morda ponočevat, ker pod oknom stojiš? Žandar pribeži v zakristijo, pa tudi tam ga iztirajo. Tega nepostavnega dela ne moremo zagovarjati, ampak vendar prašamo: ali ima žandar pravico, pri oknu v cerkev gledati in celo cerkev iznemiriti? Otroci so kazali s prstom na okno in radovedno zijali v zakristijo, ženske so močno šepetale, mnoge zato, ker niso vedele, kaj se je zgodilo, moški so se pogledovali in glave skupaj stikali, tako da je bil pridigar močno moten v svojem pripovedovanju. Mi sicer vemo, da je prišel po dolžnosti, toda v cerkev med poslušalce naj bi bil stopil in nič nepostavnega bi se ne bilo zgodilo. Ako pa tako tihotapsko pri oknih v cerkev gleda, ako popoldansko službo božjo moti, mu ne moremo pritrditi, da je to prav. Božja služba je očitna, očitno naj se toraj obiskuje. Evo ti nadzorovanja!

Iz Ribniških hribov, 23. marca. (Izv. dop.) Ubogi „Slovenec“, že skoro 14 dni te nisem videl! Če te ne upleni Ahčin, te pa Fladung pograbi. Da je bil list 33. od 17. t. m. zaplenjen, smo koj vedeli, ker nam ni v sredo po pošti došel; pričakovali smo pa vsaj, da ga dobomo gotovo v petek prenatiskanega ali prenatiskanega; — prišel je tudi res na postajo, — a pobasal ga je naš veliki policaj Fladung. Mož, ki gotovo zavida Ahčina, da ni rajši njemu s prve roke sreča dana, da bi zamogel konfiscirati vse Slovence, poslal je poštarjem oster ukaz, da morajo vse številke 33. „Slovenca“ njemu poslati. Poštariji, ki se ga boje kot zelenega vraga, so mu toraj poslali nedolžni list — že v drugo prenatiskanje, od četrtka, v katerem še Ahčin ni mogel nič žaljivega stakniti. —

Oče Fladung! — poštenje tirja, da nam pošljete vse one nedolžne liste nazaj! poprej jih pa le dobro preberite, in občudujte zlato svobodo v Avstriji! — V Indijah pravijo, da imajo Parias vendar vsaj toliko pravice, da se smejo braniti zoper napade, če tudi ne plačujejo nič davka; — pošten katoličan pa, ki toliko ogromnega davka plačuje, — bi se pri tolikih grozovinskih napadih na njegovo najsvetejšo imetje še braniti ne smel! Hodite se

solit s svojo tolikanj hvalisano svobodo, ktera le v tem obstoji, da sme vsak, kolikor se mu ljubi, napadati in grditi s. cerkev, vero, duhovnike.*)

Iz Gorice, 23. marca. (Izv. dop.) „Glas“ 21. t. m. v spisu o civilni ženitvi pojasnjuje, kako se je pričela bila na Francoskem, da jo je Napoleon I. sprejel v zakonik, ter da jo je država za nerazvezljivo oklicala za vse katoliške državljane; ravno zato se jih pa nahaja na Francoskem že mnogo, kateri ne marajo več za nerazvezljivi civilni zakon in toraj sklepajo med seboj le privatne pogodbe, da jih potem razvezujejo, kakor se jim poljubi! — V ravno tem spisu kaže, odkod sedanje vojske zoper katoliško cerkev in zoper osebnega Boga. Nekdaj so imeli Francozi prvaštvo v Evropi, zaradi tega je bil njihov jezik tolikanj čislán, zaradi tega so ljudje njihove navade radi posnemali. Odkar se je pa Nemčija polastila prvaštva, ima ona velik vpliv na druge narode; zaradi tega mnogi tolikanj čislajo, kar prihaja iz Nemčije, in premnogi se vklanjajo slavljeni nemški učenosti. V Berlinu, v glavnem mestu nemške inteligencije, je od l. 1818 do 1831 učil modroslovec Hegel, da je država vse, da ona je Bog, da ima neomejeno oblast na zemlji, da imajo nji ne samo posamezne osebe podložne biti, ampak da se mora nji — kot najvikši, neomejeni oblasti — tudi cerkev nepogojno podvreči (gl. Stöckl. Gesch. d. Philos. Mainz 1870 S. 761). Ako je po tej poganski teoriji država Bog, ni čudo, da države, ktere so to teorijo sprejele, Boga, njegove volje, njegovih ustanov nečejo spoznati, da so brezverne ali konfesionlos. — Dobro je opazil poslanec baron Giovanelli v državnem zboru te dni, da v sedanjih državah ni prava, ampak le moč — kar večini dopada, to je postavno!

Dunaj, 23. t. m. je v državnem zboru bila razprava o neki prošnji južnih Tirolcev, da bi se jim dovolil lasten deželni zbor. Baron Prato je vtmelejeval to prošnjo, ki se je izročila posebnemu odseku 15 udov; za ta predlog so glasovali z liberalci tudi Razlag, Pfeifer, Vošnjak in vsi Rusini, proti njemu pa Poljaki in klubovci desnega središča. — Pri budgetni obravnavi je zbor sprejel 3 resolucije, katerih prva zahteva ločitev učnega in bogočastnega zapisnika; druga tirja, naj vlada proda nekaj posestev verskega zaklada, ki se ne splačujejo, tretja pa, da naj se kmalo pogodi z Rusko o nekterih posestvih, ktere kakovska škofija ima na Ruskem in ki vladi prizadevajo mnogo stroškov. — 24. t. m. je zbor obravnaval vprašanje, ali naj se vladi dovoli 8000 gld. za bogoslovsko fakulteto v Inšpruku. Govorilo se je pri ti priliki veliko, in mahalo po jezuitih, a nazadnje se je vendar sprejel vladin predlog, za ktereja je glasovala cela desnica, središče in velik del leve. — 23. t. m. je minulo 25 let, odkar je bil Radetzky pri Novari l. 1849 prav dobro otepel Lahe. Mnogo je k ti zmagi pripomogel nadvojvoda Albreht, kteremu je cesar o tej priliki pismeno in osebno čestital. „Vaterland“ vé povedati, da se je Andrassy podvizal laškemu poslancu naznaniti, da to pismo nikakoršne sovražljivosti do Laške ne pomeni. — Za vnanje države sta imenovana dva nova poslanca, baron Schwarz, bivši generalni direktor svetovne razstave, pride v amerikanske zavezne države, grof Franc Zichy pa v Carigrad. O prvem se govori, da je imenovan zaradi svetovne razstave,

*) Konec Vašega dopisa si ne upamo tiskati, sicer bi se utegnili primeriti, da bi potem zopet 14 dni „Slovenca“ ne videli.

ktero napravijo Amerikanci l. 1876. Njegovi častilci, pravi „Reform“, so, ko se je lotil razstave, menili, da postane kupčijski ali denarni minister. Pa bolje je za njega in tudi za Avstrijo, da gre v Ameriko. Brez dvoma se bode tam priljubil, ker ima veliko amerikanskega nad seboj. Želimo mu, da bi bil že unkraj morja, kedar se bodo pričele razprave o denarnih zadevah svetovne razstave. Tudi imenovanje Zichyjevo je pomenljivo. Grof Andrassy hoče upljiv Ogrske na izhodu vtrditi in razširjati s tem, da za vse tamošnje imenitne službe imenuje Madjare. Da bi jo le Madjari tudi tam ne zavozili, kakor doma na Ogrskem.

Iz Dunaja, 21. marca. (Izv. dop.) Budgetna razprava se jako hitro vrši. Le eno po mnenju liberalnih možgan, se ve da, jako važno vprašanje, liberalcem beli glave, vprašanje namreč, ali naj se dovoli 8000 gld. za bogoslovsko fakulteto v Inšpruku, ali ne. Nek poslanec je celo rekel, da utegne vsled tega nastati ministerska kriza. Herbst se je z vlado in njeno stranko sprl in kaj hudega namerava. Vlada in njeni privrženici se ne čutijo več tako varne, kakor doslej, da-si kažejo velik pogum. Pa razpora med strankama zdaj še ne bo; to bi bilo tudi še prezgodaj; treba je, da jo pred še nekoliko zavozarijo. Verski odsek gosposke zbornice je danes, kakor sem ravno zvedel, spremenil §. 8 prve verske postave in so tudi škotje glasovali za to spremembo; sprejeli so vladin načrt. Postava bo tedaj še enkrat prišla pred zbornico poslancev, kar jo bo zopet nekoliko zavleklo. Baron Apfaltrern je neki dr. Schaffierja odločil za volitev v delegacijo in ni dvoma, da ga bosta volila tudi Razlag in Pfeifer; Pfeifer mu je to neki že obljubil. — Razlag se je danes zopet nekoliko blamiral, kar boste razvideli iz stenografičnih poročil. — Novo ogrsko ministerstvo se bo tako malo vzdržalo, kakor dosedanje, in Dunajčani se po svoji stari navadi iz njega že norčujejo. — Slišim, da za deželnega predsednika kranjskega je odločen baron Rechbach.

Ogrsko ministerstvo so 23. t. m. v zbornici poslancev, ktera je zopet pričela svoje seje, hudo napadili. Poslancu Iraniju ni bilo prav, da se je Andrassy vtikal v čisto ogrske zadeve in Simonji je rekel, da ne more podpisati novega ministerstva, ker obstoji večjidel iz možev, ki so naj več zakrivali slabo stanje dežele ogrske. Ker so ministri v mnozih rečeh navskrižnih misel, se to ministerstvo ne bo moglo dolgo vzdržati. Škoda za Ogrsko ravno ne bo, če bodo morali kmalo odstopiti.

Vnanje države.

Pruska, 25. marca. Cesar Viljem je 22. t. m. praznoval svoj 77. rojstni dan. Mesto je bilo na raznih krajih okinčano in na večer razsvitljeno. Več vladarjev nemških držav, med njimi tudi kralj saksonski, so se pri ti priliki poklonili cesarju. Vazne so besede, ktere je govoril zastopnikom vojaštva. Ni jim prikrival, da vojni žuga nekaka nevarnost od državnega zbora. Iz tega pa je soditi, da cesar nasprotnikom v državnem zboru v soldaških zadevah ne bode odjenjal zastopnikom deželnega zbora. Tedaj je rekel, da se je 4 leta boril in trudil, da je pripravil vojno za srečen uspeh, ktereja je dosegla. Za prejšnjo vojaško prenatredbo ste prišli dve veliki vojski, ni se tedaj čuditi tistim, ki menijo, da tudi ta prenatredba pruske vojne pomeni vojsko. — Vlada je začela zdaj preganjati in zapirati tudi protestantske duhovne. Odstavila je

namreč 40 pastorejv v Šleziji, ki pa vladi te pravice nočejo pripoznati in še dalje opravljajo svojo službo. Zato so jih začeli zdaj zapirati, kakor katoliške duhovne, in jih bodo gotovo tudi pregnali iz dežele. Ubogo prusko ljudstvo pod tako vlado!

Laška. 24. marca je tudi Viktor Emanuel praznoval 25letnico, odkar je po odstopu svojega očeta prišel na kraljevi prestol. Njegovi častivci so se mu 23. t. m. poklanjali ter srečo vošili, in kralj je mnogo govoril o narodnem delu, o neodvisnosti itd., tega pa ni omenil, da bi po zgubljenih bitvah danes ne sedel v Rimu, da bi mu ne bila pomagala Napoleon in Bismark. — Ravno ta dan se je tudi papežu poklonilo mnogo plemenitah in meščanov, ki so mu izročili vdanostno adresno. Sv. Oče so v svojem odgovoru izrekli trdno svojo nado, da bode cerkev zmagała.

Španjska. 23. marca. Maršal Serano čaka lepega vremena, da se bo vdaril s Karlisti; tudi Moriones ga je čakal dolgo, pa ni nič opravil. Karlisti so 20. t. m. dobili v roke mesto Junkera in eden njih generalov je prišel že blizu do Madrida. Govori se, da hočejo zdaj sina Izabelinega oklicati za kralja in postaviti nek svet, ki bode vladanje v roke vzela Izabela temu nasvetu še ni pritrčila; bi tudi nič ne pomagalo.

Srbska in Turška ste si zopet nekaj navskriž zaradi malega Zvornika in zaradi železnic. Turška vlada je namreč spremeniła prvi načrt o Zvorniku in hoče sedaj le toliko privoliti, da novi Turčini se ne smejo tam več naseljevati, dosedanj pa tam ostanejo, kar pa Srbski ni po volji. Tudi v železniških zadevah Turčija noče privoliti vsem tirjavam Srbske. Razpor, pravijo listi, bi utegnil dobiti veliko politično važnost.

Domače stvari.

(Slovenija), politično društvo v Ljubljani, vabi k občnemu zboru v nedeljo 29. marca dopoldne ob 11. uri vse družnike svoje. Dnevni red: Ogovor predsednikov. Poročilo odbora. Nasveti ali predlogi posameznih udov. Volitev novega odbora. — Ker je prestalo kat.-polit. društvo naše, svetovali smo že unkrat, naj „Slovenija“ stopi na noge, ter med pravila svoja privzame, da hoče braniti tudi vero in cerkev katoliško. Svesti smo si, da pristopijo k njej skoro vsi udje kat.-pol. društva, pa še kateri drugi, vzlasti z dežele, vzbujeni po tem javnem spoznanju. Vsem tako ni vstreči. Ako se pa to zgodi, in „Slovenija“ shode svoje vredi vsaki mesec, pa še vmes katerikrat po potrebi, porok smo njej, da bode oživela in krepko delovala v prid katoliškemu narodu slovenskemu. Komur je tedaj to mar, naj se vdeleži pomenljivega shoda prihodnje nedelje.

(G. Friderik Križnar) je od učnega ministerstva imenovan za kateheta na ljubljanski realki.

(Šole) sklenejo prvi letošnji tečaj prihodnji vtorek, in — tudi srednje — imajo potem praznike do četrtega po Velikonoči.

(Slovensko gledališče) se je za zdaj končalo v sredo 25. t. m. z Nestrojevo burko „Unverhofft“ (slovenski: „Nezgode starega mladenčca“), v kateri je posebno gosp. Kajzelj imel priliko pokazati svojo komično moč. Tudi gospoda Nolli in Schmidt, gospe Odijeva in Tomanova in gospodična Podkrajšekova so se vrlo obnašali. Občinstva je bilo več ko navadno, a igra se je sprejela konečno precj mrzlo, česar pa gotovo igralci niso bili krivi. — Po veliki noči bo še nekaj predstav na korist posamez-

nih igralcev in igralk, prvo napravi vodja g. Nolli.

Razne novice.

— Cesar Ferdinand je v Pragi nevarno zboleł.

Č. g. Anton Reitz, dekan v Vidmu in častni korar lavantinske škofije, je bil 22. t. m. pokopan.

— Višja sodnija v Gradcu je potrdila razsodbo novomeške okrajne sodnije, ki je g. fajmoštra Korošica iz Banjeloke zaradi neke pridige obsodila na 6 mesecev. Kakor izvemo, bode obsojeni prosil, da najvišja sodnija pregleda tožbo, pa bode kaj dosegel?

— „Društvo Gorica“ je poslalo prošnjo do ministerstva, naj bi ono ne potrdilo sklepa deželnega zbora goriškega gledé združenja občin v velike županije. Da je v tem dr. Tonkli pravo zadel, spričuje skor soglasna odobritev omenjene peticije z dežele, ker sploh spoznavajo, da tako posiljeno združevanje ni nič drugega, kot prvi začetek centralizovanja in voda na mlin decemberske vstave. Nasproti pa kaže slava, katero je dr. Razlag, ko je pri splošnji debati o prvem načrtu konfesionalnih postav govoril proti avtonomiji manjših dežel, prejel od strani vstavovercev in zagriženih centralistov, da ga federalisti z vsemi mladostenci, ki temu pritrjujejo, ne prištevajo brez vzroka med centraliste. Omenjeno katoliško društvo je zaupnico poslalo tudi grofu Hohentwartu in tovarišem njegovim, ker so tako moško branili pravice in svobodo katoliške cerkve.

— Katoliško-pol. društvo celovško je svoja pravila tako preuredilo, da sme ne samo v Celovcu, ampak v katerem koli kraju shode sklicevati in zborovati. Ob času volitev zna biti to silno važno. Vlada je to preuredbo že potrdila. — Koroško kmetijsko društvo je pri zadnjem občnem zboru sklenilo svoj organ izdajati tudi v slovenskem jeziku „Kmetijski listi“ — tako se imenuje novi časnik — izhajajo vsaki mesec po dvakrat; prva številka je že na svetlobi. „Veseli nas, piše o tej priliki „Besednik“, da so gospodje v odboru kmetijskega društva vendar enkrat začeli spoznavati in priznavati, da je napredek ktere koli reči le na podlagi maternega jezika mogoč. Da bi le tudi po drugih krogih, kakor pri deželnem zboru, pri šolah, pri vradnijah kmalo do prepričanja prišli, da ponemčevanje ni napredek, ampak s ponemčevanjem se napredek zavira, ljudstvo tropi in pači.“ — Družba sv. Mohora, ki bode dala letos družnikom razun že imenovanih knjig IX. t. j. poslednji (ne prvi, kakor je bilo napak natisnjeno v Slov.) zvezek „Življenja Svetnikov“, naznanja po svojem glasilu „Besedniku“, da se bode po nasvetu v prihodnje ozirala tudi na ljudske šole in vmes izdala kako primerno šolsko knjigo; za l. 1875 so udom namenjene braterne „Molitvene bukve“, ki jih s posebnim ozirom na družbo spisuje preč. korar g. Fr. Kosar; l. 1876 je v natis že pripravljena vzorno poslovenjena izvrstna „Filoteja sv. Frančiška Salezija“; za tima pa pride koj na vrsto zaželeni ter po zunanji obliki in znotranji osnovi povsem popravljeni „Slov. Goffine“ ali razlaganje cerkvenega leta. Bog blagoslovi!

— Deželni zdravstveni svet, na novo za 3 leta imenovan, deloma od c. k. deželne vlade deloma od deželnega odbora, je uni teden imel prvo sejo, v kateri je izmed sebe volil viteza dr. Stöckelna za prvomestnika, dr. Schifferja pa za namestnika, potem nasvetoval prihodnjega c. k. deželnega živino-

zdravnika. — Ne moremo si pa kaj, da ne bi omenili neke prečudne prikazni pri imenovanju zdravstvenih svetnikov. Iz gotovega vira vemo, da je prof. dr. Valenta od c. k. deželne vlade malo dni predno je zdravstveni svet sklicala v prvo sejo, prejel neko pismo polno hvale in zahvale za delovanje njegovo kot ud, pa tudi kot bivši prvomestnik deželnega zdravstvenega sveta, in vendar ga ista vlada ni nasvetovala ministerstvu za novo imenovanje v drugi triletni dobi in zato ga ministerstvo tudi ni imenovalo. Nekoliko tednov pred niso mu bile „vestes nuptiales“ priznane za uda tega sveta, pozneje pa je dobil pohvalnico za predsedstvo in udstvo. Nehoté se tu pač človeku vriva ono vprašanje: „Graf Oerindur erklärt mir“ etc.

Umrli so:

20. marca. Franc Cahen, delavec, 30 l., za pljučno sušico. — Antonija Drnovšek, kajžarska žena, 36 l., paralysis progr. — Fdvard Kraljič, krojašk. pom. otrok, 2 uri, za slabostjo, Miha Boben, delavec, 72 l., za oslabiljenjem. — Frančiška Kraljič, kraj. pom. žena, 37 l., za kozami. — Janez Lukman, delavec, 55 l., za pljučnico.

21. marca. Martin Sedaj, berač, 70 l., za oslabiljenjem. — Jože Hribar, rokodelcev otrok, 8 dni za čeljustnim krčem.

22. marca. Marija Rozman, posestnišk otrok, 14 mesc., za davico. — Janez Kremžar, pek. otrok, 1 $\frac{3}{4}$ l., za kozami. — Janez Binar, finančni svetovalec v pokoji, za pljučnim oslabiljenjem. — Anton Rohr vitez Rohrau, jetnik v posilni delavnici, 28 l., za mrzlico. — Martin Starman, delavec, 35 l., za prsno vodenico.

Telegrafične denarne cene

26. marca.

Papirna renta 69.—. — Srebrna renta 73.70. — 1860letno državno posojilo 102.50. — Bankine akcije 960 — Kreditne akcije 212.50. — London 111.75. — Srebro 106.35. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.93.

Denarstvene cene.

24. marca.

Državni fond.	Denar.	Blago.
5% avstrijska papirna renta	69.25	69.35
5% renta v srebru	73.70	73.80
Srečke (lozi) 1854. l.	98.—	98.50
„ „ 1860. l. celi.	102.75	103.85
„ „ 1860. l. petinke	108.—	109.—
Premijski listi 1864. l.	138.—	138.50
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	93.—	—.—
Kranjske, koroške in primorske po 5%	86.50	—.—
Ogerske po 5%	75.—	75.50
Hrvaške in slavonske po 5%	75.50	77.50
Sedmogradske po 5%	73.50	74.—
Delnice (akcije).		
Nacijonalne banke	964	966
Unionske banke	122.—	122.50
Kreditne akcije	220.75	221.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	865.—	870.—
Anglo-avstr. banke	130.50	131.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 glđ. a. v.	169.—	169.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	—.—	117.—
„ 50 „ „ „	53.50	—.—
Budenske „ 40 glđ. a. v.	24.25	24.75
Salmove „ 40 „ „ „	32.25	32.75
Palfi-jeve „ 40 „ „ „	23.75	24.25
Clary-jeve „ 40 „ „ „	28.—	30.—
St. Genois „ 40 „ „ „	24.50	25.50
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	20.50	21.—
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	24.—	24.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.26 $\frac{1}{2}$	5.27
Napoleonsd'or	8.92 $\frac{1}{2}$	8.93
Srebro	106.30	106.50

Jurij Dornik-ova zaloga olja v Trstu.

Pošilja se s poštnim povzajem (Postnachnahme), s plačano colnino, vožnino (poštino), posodo in vsemi drugimi stroški, do vsake postaje avstrijsko-ogrske monarhije, od 25 funtov dalje. — Zapisniki cene se dobé zastonj in franko.

(4—8)

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.